

عنوان مقاله:

برهان در فلسفه کانت

محل انتشار:

فصلنامه نقد و نظر، دوره 25، شماره 98 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

علی لاریجانی - استادیار دانشگاه تهران، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

در اندیشه کانت، برهان به معنای واقعی کلمه در شناخت فلسفی وجود ندارد و تنها در شناخت ریاضی جاری است. وی دلیل این امر را در شهودی بودن دلایل ریاضی می‌داند و معتقد است که یک دلیل یقینی، تنها تا آنجا که شهودی است، برهانی می‌باشد؛ بنابراین باید دید شهود از نظر کانت چیست و چه نسبتی با برهان واقعی در اندیشه وی دارد؟ بنابراین مقاله حاضر با روش توصیفی-تحلیلی در صدد است نخست روشن کند که منظور کانت از شهودی که یک دلیل یقینی تنها با تکیه بر آن وصف برهان را می‌پذیرد چیست و سپس چنین شهودی چه نسبتی با برهان دارد؟ آیا شهود مورد نظر بر ساختار برهان نیز ربط پیدا می‌کند یا تنها به مبادی برهان مربوط می‌شود؟ بررسی حاضر نشان داد اولاً شهود مورد نظر کانت در بحث برهان، شهود محض است و او مصداق آن را زمان و مکان می‌داند که عامل پیونددهنده شهود تجربی در فاهمه می‌باشند و همین دو شهود هستند که همه شناخت‌های برهانی و ضروری ریاضیات بر آنها مبتنی است؛ ثانیاً از نظر وی در نهایت تنها اصول متعارف و مبادی برهان شهودی هستند و بنابراین تمایز برهان از استدلال فلسفی تمایز ماهوی نخواهد بود؛ بلکه به شهودی بودن مقدمات استدلال قیاسی مربوط می‌شود نه ساختار برهان.

کلمات کلیدی:

کانت، ابن سینا، شهود اصول متعارف، تعریف، برهان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1155231>

